

СЕКЦІЯ 4

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ

УДК 330.34(478)

Богданюк Тетяна
викладач вищої категорії спеціальних економічних дисциплін
Снятинський коледж
Подільського державного аграрно-технічного університету
м. Снятин, Україна

Равлюк Тетяна
викладач вищої категорії спеціальних економічних дисциплін
Снятинський коледж
Подільського державного аграрно-технічного університету
м. Снятин, Україна

Bogdanyuk Tatiana
Teacher of the highest category special economic disciplines
Sniatyn College of Podolsk State Agrarian Technical University
Sniatyn, Ukraine

Ravlyuk Tatiana
Teacher of the highest category special economic disciplines
Sniatyn College of Podolsk State Agrarian Technical University
Sniatyn, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

FEATURES AND PROBLEMS OF FINANCIAL MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

Найважливішою складовою фінансової системи від якої залежить економічна стабільність країни виступає фінансовий ринок. Саме тому виявлення особливостей розвитку фінансового ринку, його загроз чи проблем є важливою умовою для подальшого розвитку економіки країни.

Фінансовий ринок в Україні має суттєвий вплив на розвиток усіх секторів економіки нашої держави. Розвиток та становлення фінансового ринку є обов'язковою умовою сталого функціонування національної економіки України. Ефективне функціонування фінансових установ сприяє сталому розвитку всіх економічних процесів у суспільстві.

Фінансовий ринок – це система економічних відносин, що виникає в процесі обміну економічними благами. На цьому ринку відбувається мобілізація капіталу, надання кредиту, виконання обмінних грошових операцій та розміщення фінансових засобів у виробництві.

Складовими фінансового ринку є ринок кредитів, ринок фінансових послуг, фондовий, страховий та валютний ринки.

Найбільш активними інституційними учасниками фінансового ринку є комерційні банки, страхові компанії та фондові біржі, оскільки вони акумулюють значну питому вагу фінансових ресурсів та мають прямий вплив на розвиток виробництва в країні, інвестиційний клімат, а також на добробут населення.

Банківська система має домінуючу роль на фінансовому ринку України, це можна спостерігати за співвідношенням активів банківських і небанківських фінансових установ, яке складає близько 90% проти 10% на користь банків. Але перешкодою для збереження та

примноження своїх заощаджень не тільки на банківському ринку, а й на всіх сегментах фінансового ринку є періодичні кризи.

Що стосується страхового ринку України, то він знаходиться на етапі розвитку. Він має свої переваги та певні недоліки: по-перше, темпи зростання страхового ринку відстають від темпів зростання економіки, по-друге, незначна частка страхового ринку у ВВП країни. Рівень популярності страхування низький порівняно з розвиненими країнами Європи.

Однією з причин є економічна нестабільність, а також слабкий розвиток фондового ринку, що не дає змоги використовувати цінні папери як категорію активів для захищеного розміщення страхових резервів, стале зростання виробництва та високий рівень інфляції. Водночас варто відзначити низький рівень довіри населення до страхових компаній. Але український ринок страхових послуг має великий потенціал для розвитку.

Для успішного розвитку та покращення ситуації на вітчизняному ринку страхових послуг необхідна скоординована робота держави та страхових компаній. При цьому держава має забезпечити ринок стабільною нормативною базою, необтяжливим державним наглядом, а з іншого боку, страхові компанії мають бути максимально ефективними у процесі співпраці зі своїми клієнтами.

Стосовно ринку цінних паперів (фондового ринку) України можна зробити наступні висновки: на сьогодні, фондовий ринок недостатньо функціонує, щоб повністю виконувати свої функції, що полягають у значному залученні фінансових ресурсів для інвестування в новітні та довгострокові економічні проекти. Фондовий ринок України на даному етапі має невисокий рівень капіталізації та ліквідності, низький рівень захисту прав інвесторів, а на фондовому ринку немає прозорості. В останні роки на ринку цінних паперів спостерігається різна динаміка випуску цінних паперів. Великі обсяги фінансових активів у розвинених країнах світу свідчать про адекватну грошову оцінку матеріального майна, що знаходиться в постійному користуванні. Що стосується України, то тут існують проблеми з фондовим ринком, через те, що за ним не стоїть процес внутрішнього накопичення капіталу.

Як бачимо, на даному етапі розвитку фінансового ринку властиві значні розриви у розвитку окремих її складових. Це призводить до збільшення неврівноваженості та фінансової дестабілізації у подальшому.

Розвиток фінансового ринку відбувається повільними темпами. Це пояснюється наступними причинами:

- тіньова економіка;
- незахищеність прав учасників ринку;
- недосконале чинне законодавство та постійні зміни в ньому;
- нерозвинена інфраструктура ринку фінансових послуг;
- корупція в усіх сферах діяльності;
- відсутні дієві механізми покарання за недотримання законодавства.

Ринок фінансових послуг являє собою інфраструктуру, яка потребує комплексного підходу до вирішення проблем. Його розвиток передбачає стратегічну постановку завдань, а також підтримку їх виконання як з боку урядових, так і неурядових організацій. Тобто розвиток інфраструктури фінансового ринку вимагає об'єднання зусиль держави та учасників ринку, щоб забезпечити необхідний ресурсний потенціал.

Отже, розвиток фінансового ринку в Україні прямо залежить від економічного стану країни. На фінансовому ринку здійснюються угоди між покупцями й продавцями фінансових ресурсів, тобто за своєю суттю фінансовий ринок являє собою сукупність фондового, кредитного, валютного ринків і ринку дорогоцінних металів.

В Україні внутрішня та зовнішня криза, а також ескалація конфлікту на Сході негативно вплинули на розвиток економіки, знизили довіру та розбалансували фінансові ринки. Економічна активність скоротилася через знецінення національної грошової одиниці та зростання адміністративних цін. Такі тенденції призвели до погіршення якості кредитного портфеля, спричинивши необхідність створення значних резервів. Відрахування до резервів банками стали ключовим чинником збитковості банківської системи.

Українські банки мають коротку відкриту валютну позицію, що наражає їх на валютний ризик. Водночас їхні клієнти також зазнають підвищеного валютного ризику. В умовах подальшої девальвації валютний ризик клієнтів, у яких немає джерел надходжень валютної виручки, трансформується в кредитний ризик для банків. Перед ними знову постала проблема нестачі ліквідності.

Для вирішення основних проблем фінансового ринку, потрібно постійно здійснювати моніторинг діяльності фінансових установ та ліквідувати їх неплатоспроможність, займатися оздоровленням фінансової системи, забезпечувати функціонування системи ефективного нагляду, яка дозволить ефективно працювати фінансовій системі загалом.

Для зміцнення банківськими установами власних позицій на фінансовому ринку, їм потрібно, насамперед, покращити показники ліквідності через взаємодію з іншими фінансовими посередниками, торговцями цінними паперами. Для цього можна використовувати такі заходи: нестандартні схеми роботи з іншими гравцями ринку банківських послуг; неформальні підходи у взаємовідносинах із клієнтами шляхом розробки індивідуальних графіків погашення заборгованості, заміни застави; організація проведення угод між вкладником і позичальником на вигідних для банку умовах та інформування про такі можливості клієнтів; підвищення стандартів надання традиційних банківських послуг; розробку принципово нових банківських продуктів і послуг; створення позитивного іміджу банку тощо.

Серед усіх небанківських фінансово-кредитних установ домінуючі позиції на фінансовому ринку займають страхові компанії, які акумулюють значну частину усіх активів і мають значний потенціал для сприяння сталому розвитку вітчизняного підприємництва шляхом розміщення страхових резервів у реальному секторі економіки.

Отже, щоб вирішити основні проблеми фінансового ринку, слід здійснювати постійний моніторинг діяльності фінансових установ, ліквідувати неплатоспроможні фінансові установи, забезпечити функціонування системи ефективного нагляду, стабілізувати роботу фінансового сектора, відновити довіру населення до інститутів фінансового ринку, що дасть змогу ефективно працювати всій фінансовій системі загалом.

Перелік використаних джерел:

1. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи [колективна монографія]/за заг.ред. В.Г. Барановой, О.М. Гончаренко. Харків: «Діса плюс», 2019. 370 с.
2. Добровольська О.В., Халатур С.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпропетровськ : Монолит, 2015. 383 с.
3. Золотарьова О.В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні / О.В. Золотарьова // Економіка і суспільство. 2017. №11. с. 413-420.
4. Пурий Г. М. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку / Г. М. Пурий // Ефективна економіка. 2018.
5. Селіверстова Л.С., Адаменко І.П., Особливості розвитку фінансового ринку України // Інвестиції: практика та досвід № 9.
6. Кириленко О., Стацук О. Оцінювання макроекономічних чинників формування фінансової безпеки України. Світ фінансів. 2017. Вип. 2 (51). С. 116.